

ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
ISSN: 1308-9196 / e-ISSN:1308-7363

Yıl: 18 Aile Yılı Özel Sayısı Ekim 2025

Yayın Geliş Tarihi: 23.07.2025

Yayına Kabul Tarihi: 19.10.2025

<https://doi.org/10.14520/adyusbd.1748833>

Makale Türü: Araştırma Makalesi/Research Article

Atıf/Citation: Yıldırım, N. B. ve Tüfekci, A. (2025). Ailede İçsel Bir Mücadele: Ebeveyn Suçluluğunun Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Aile Yılı Özel Sayısı*, 33-59.

AİLEDE İÇSEL BİR MÜCADELE: EBEVEYN SUÇLULUĞUNUN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ*

Büşra NAKİŞ YILDIRIM**

Aysel TÜFEKÇİ***

Öz

Bu araştırmanın amacı okul öncesi dönem çocuğu olan ailelerde ebeveyn suçluluk düzeylerinin demografik değişkenlere göre incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubu 48-72 aylık çocuğu okul öncesi kuruma devam eden 377 anne ve babadan oluşmaktadır. Araştırmaya katılan ebeveynlerin suçluluk düzeylerini ölçmek amacıyla Ebeveyn Suçluluğu Ölçeği (ESÖ) ve ebeveyne ait kişisel bilgileri elde etmek için Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler normal dağılım varsayımını karşıladığından verilerin analizinde Bağımsız Örnekler T Testi ve Kruskal-Wallis/ANOVA F testleri kullanılmıştır. Annelerin Ebeveyn Suçluluğu Ölçeği puanlarında anne öğrenim düzeyine, anne çalışma durumuna, çocuk bakım desteği alma durumuna göre; babaların Ebeveyn Suçluluğu Ölçeği puanlarında çocuk bakım desteği alma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma olduğu ($p<\alpha=0.05$) saptanmıştır. Anne ve baba Ebeveyn Suçluluğu Ölçeği puanlarında ebeveynin medeni durumu, hane kişi sayısı, anne ve baba yaşı, baba öğrenim düzeyi çocuk sayısı ve

* Araştırma Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu tarafınca (07.11.2023 tarih ve 19 sayılı toplantı kararı) onaylanan daha geniş kapsamlı bir araştırmanın bir kısmını içermektedir.

** Arş. Gör., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, busra.nakis@inonu.edu.tr. Malatya/Türkiye.

*** Doç. Dr. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim, Okul Öncesi Eğitimi, atufekci@gazi.edu.tr. Ankara/Türkiye.

cinsiyeti değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($p > \alpha = 0.05$) bulunmamıştır. Elde edilen bulgular ışığında ebeveyndeki suçluluk duygusunun ebeveynin eğitim düzeyi, çalışma durumu ve çocuk bakımında destek alma durumu ile yakından ilişkili olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveynlik stresi; suçluluk duygusu; ebeveyn psikolojisi; ebeveyn suçluluğu; okul öncesi dönem çocuğu.

AN INTERNAL STRUGGLE IN THE FAMILY: EXAMINING PARENTAL GUILT ACCORDING TO DEMOGRAPHIC VARIABLES

Abstract

The aim of this study was to examine parental guilt levels in families with preschool-aged children in relation to demographic variables. The study group consisted of 377 mothers and fathers whose children, aged 48–72 months, were enrolled in a preschool institution. Guilt About Parenting Scale (GAPS) was administered to measure parents' levels of guilt, and a Personal Information Form was used to collect demographic data. Since the data met the assumption of normal distribution, Independent Samples t-test and Kruskal–Wallis/ANOVA F tests were employed in the analyses. The findings revealed that mothers' scores on the Guilt About Parenting Scale differed significantly according to maternal education level, maternal employment status, and the availability of childcare support, while fathers' scores differed significantly only with respect to the availability of childcare support ($p < \alpha = .05$). No statistically significant differences were found in parental guilt scores in relation to marital status, household size, maternal and paternal age, paternal education level, number of children, or child's gender ($p > \alpha = .05$). In light of these findings, it can be concluded that parental guilt is closely associated with educational attainment, employment status, and the availability of childcare support, rather than with broader demographic characteristics.

Keywords: Parental stress; guilt; parental psychology; parental guilt; preschool children.

1. GİRİŞ

Erken çocukluk dönemi, bireyin gelişiminde kritik bir evre olup yaşam boyu sürecek fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimin temelini oluşturmaktadır. Özellikle bu dönemde aile içinde deneyimlenen ebeveynlik tutum ve davranışları, çocuğun ruh sağlığı üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Bu nedenle, erken çocukluk döneminden itibaren nitelikli bir ebeveyn-çocuk ilişkisinin inşa edilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu ilişkinin niteliği ise yalnızca ebeveynin çocukla kurduğu etkileşim biçimini değil, bu etkileşimin altında yatan duygusal süreçleri de yansıtır. Dolayısıyla ebeveynin ruh hali, hissettiği duygular ve duygu düzenleme becerileri gibi faktörler ebeveynlik davranışlarının temel belirleyicilerindendir ve bu durum, çocuğun duygusal ve sosyal gelişimini ölçüde etkilemektedir (Gottman vd., 1996). Bu duygulardan suçluluk ve utanç, ebeveyn davranışlarında önemli etkiye sahip iki duygudur (Scarnier vd., 2009). Ebeveyn suçluluğu hem annelerde hem de babalarda görülmektedir. Genel olarak tüm dünyadaki kültürlerde çocuğa birincil bakım veren kişinin anne olarak görülmesi nedeniyle annelerin çocuk bakımı kararları kültüre uygun “iyi” anne olma standartlarından etkilenerek suçluluk duygusu ortaya çıkabilmektedir. Kadınların annelikle ilgili kültürel inançları annelerin nasıl düşünceleri, hissetmeleri ve davranışları gerektiğini açıklayan, kültürel olarak belirlenmiş bir dizi yapıyı içermektedir (McDonald vd., 2005). Bu yapı ise anneler üzerinde bir baskı yaratarak annelik mitini oluşturmaktadır (Ennis, 2014, s. 18). Annelik miti bir annenin düşüncelerini, eylemlerini ve hayallerini yöneten kültürel yasalar olarak tanımlanabilir. Bu mit ebeveynlikle ilgili alanlarda zorluklar ortaya çıktığında annenin kendisini, özdeğerini ve yeteneklerini nasıl gördüğünü etkiler. Bu durum, annede kendisinin ve toplumun beklentilerini karşılayamamaktan kaynaklanan suçluluk ve utanç duygularını beslemektedir (Constantinou vd.,

2021). Nitekim babada da durum farklı değildir. Babalar da toplumun kendilerine yükledikleri rollerden dolayı suçluluk hissedebilmektedirler (Martinez vd., 2011). Ayrıca babalık deneyiminin süresine göre babaların suçluluk nedenlerinde farklılıklar görülmektedir. Bu suçluluk yeni baba olmuş erkeklerde daha çok çocuğu besleyememe gibi biyolojik faktörlerden kaynaklanırken çocuk büyüdükçe çocuk bakımıyla ilgili yetersiz hissetmekten kaynaklandığı saptanmıştır (Barrett ve Charlton, 2025). Toplumsal yapıda hakim olan ebeveynlik beklentilerinin anne ve babaların suçluluk duyguları üzerinde de etkili olduğu görülmektedir.

Toplumsal baskı ve beklentilerle birlikte ebeveynler çocuklarına yaptıkları ve yapmadıkları birçok davranıştan dolayı suçluluk hissedebilmektedirler. Yerinde ve dozunda suçluluk hissedilmesi kişiyi bir ilişkide daha iyi olmaya teşvik ederken, sürekli ve çok yüksek düzeydeki suçluluk, kişiyi o ilişkiden kaçınmaya sürükleyebilir. İlişkilerin korunması ve sosyal bağların güçlenmesine yardımcı olduğu ölçüde iyi bir his olan suçluluk, bireylerin eksik yönlerini fark edip hatalarını kabul etmelerini ve davranışlarını düzeltmelerini sağlar. Suçluluk ikili ilişki bağlamında bağlılığın sembolü olarak da ilişkileri güçlendiren bir yapıya sahiptir (Baumeister vd., 1994). Buna göre anne babaların ebeveyn olarak hissettikleri suçluluk duyguları makul bir düzeyde olduğunda çocuklarıyla ilişkilerine katkı sağlayıcı bir işlev gösterebilecekken; yüksek düzeyde suçluluk duygusunun ebeveynlerin çocuklarıyla ilişkilerine zarar verebileceği düşünülmektedir.

Ebeveyn suçluluğu ile ilgili çalışmalar incelendiğinde okul öncesi dönem çocuğu olan çift gelirli ailelerdeki anne ve babaların suçluluk durumlarının araştırıldığı (Martinez vd., 2011), annelerin yaşadıkları öz benlik çelişkisi, suçluluk, utanç ve olumsuz değerlendirilme korkuları arasındaki ilişkilerin incelendiği (Liss vd., 2013), annenin yoğun ebeveynliği ile ruh sağlığı arasındaki ilişkinin ele alındığı

(Rizzo vd., 2013), engelli çocuğu olan annelerin öznel mutluluklarının çeşitli değişkenler açısından incelendiği (Findler vd., 2016), annelerin iş aile çatışma deneyimlerinin (Akçınar ve Özbek, 2021), çocuk eğitim bilgisi ile suçluluk arasındaki ilişkide öz yeterliğin aracı rolünün (Kaya, 2024), iş aile çatışması ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide ebeveyn suçluluğunun aracı rolünün incelendiği (Saruhan, 2024) çalışmalara rastlanmıştır .

Literatüre bakıldığında ebeveyn suçluluğunun ebeveynlikle ilgili diğer konulara kıyasla daha az ele alındığı söylenebilir. Ayrıca suçluluğun bireyler üzerindeki etkileri düşünüldüğünde ebeveynlerdeki suçluluk duygusunun anlaşılması önem kazanmaktadır. Bu nedenle, önemi yeterince fark edilmemiş ebeveyn suçluluğunun çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesinin; alandaki akademik çalışmalara ve geliştirilecek ebeveyn eğitim programlarına önemli katkılar sunacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın temel amacı 48-72 aylık çocuğu olan ebeveynlerin hissettikleri suçluluk duygularının çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesidir.

2. YÖNTEM

Mevcut araştırma amaçları doğrultusunda tarama modeli ile desenlenmiştir. Tarama modeli; geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Bu model, bireylerin belirli konulara ilişkin görüş, tutum, davranış ve özelliklerini sistematik biçimde ortaya koyar (Gürbüz ve Şahin, 2018, s. 107). Bu araştırmada da ebeveynlerin suçluluk düzeylerinin mevcut durumunu ve bu düzeylerin demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini betimlemek amacıyla tarama modeli kullanılmıştır.(Gürbüz ve Şahin, 2018, s. 107).

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmının çalışma grubunu Malatya ilinde yaşayan ve 48-72 aylık çocuğu okul öncesi kuruma devam eden 306'sı anne 71'i baba olmak üzere 377 ebeveyn oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan ebeveynlerin demografik bilgileri Tablo 1.'de sunulmuştur.

Tablo 1. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler

Değişken	Düzey	Frekans(n)	Yüzde(%)
Çalışmaya Katılan Ebeveyn	Anne	306	81.2
	Baba	71	18.8
Anne Çalışma Durumu	Çalışıyor	88	28.8
	Çalışmıyor	218	71.2
Baba Çalışma Durumu	Çalışıyor	70	98.6
	Çalışmıyor	1	1.4
Anne Medeni Durumu	Evli	292	95.4
	Tek Ebeveyn	14	4.6
Baba Medeni Durumu	Evli	71	100
	Tek Ebeveyn	0	0
Çocuk Bakım Desteği	Evet	70	18.6
	Hayır	307	81.4
	30 ve altı	79	21,0
	31-35	146	38.7
Anne Yaş	36-40	100	26.5
	41-45	45	11.9
	46 ve üzeri	7	1.9
	İlkokul	52	13.8
Anne Öğrenim Düzeyi	Ortaokul	34	9,0
	Lise	113	30,0
	Lisans	160	42.4
	Lisansüstü	18	4.8
	30 ve altı	28	7.4
	31-35	107	28.4
Baba Yaş	36-40	128	34,0
	41-45	80	21.2
	46 ve üzeri	34	9,0
	İlkokul	37	9.8
Baba Öğrenim Düzeyi	Ortaokul	48	12.7
	Lise	92	24.4
	Lisans	166	44,0
	Lisansüstü	34	9,0
Çocuk Cinsiyet	Kız	186	49.3
	Erkek	191	50.7

Çocuk Sayısı	1	84	22.3
	2	188	49.9
	3	81	21.5
	4 ve üstü	24	6.4
Çocuk Yaş (Ay)	48-54	51	13.5
	55-60	97	25.7
	61-66	97	25.7
	67-72	132	35.0
Hane Kişi Sayısı	İki-Üç kişi	77	20.4
	Dört kişi	175	46.4
	Beş kişi	87	23.1
	Altı ve üstü	38	10.1

Tablo 1. incelendiğinde çalışmaya katılan ebeveynlerin %81.2'sinin (n= 306) anne, %18.8'sinin (n= 71) baba olduğu; annelerin %28.8'inin (n= 88) çalışmakta olduğu %71.2'sinin (n=218) çalışmadığı; babaların % 98.6'sının (n=70) çalışmakta olduğu, %1.4'ünün (n=1) çalışmadığı; annelerin %95.4'ünün (n= 292) evli olduğu, babaların %100'nünü (n=71) evli olduğu; katılımcıların %18.6'sının (n= 70) çocuk bakım desteği alırken, %81.4'ünün (n= 307) destek almadığı; annelerin %63.2'sinin (n= 246) 31-34 yaş, babalarınsa yaş %62.4'ünün (n= 235) 36-45 yaş aralığında olduğu; ebeveynlerin öğrenim düzeyinin lise (anne %30, n=113, baba %24.4, n=92) ve lisans (anne %42.4, n= 160, baba %44, n= 166) seviyesinde bir yığılma gösterdiği; ebeveynlerin çoğunluğun iki çocuk sahibi oldukları %49.9'u (n= 188) ve çalışma kapsamındaki çocukların %49.3'ünün (n= 186) kız, %50.7'sinin (n= 191) erkek olduğu; çocukların %25.7'sinin (n= 97) 55-60 aylık, %25.7'sinin de (n=97) 61-66 aylık olduğu, katılımcıların ağırlıklı olarak %46.4 (n= 175) dört kişiden oluşan hanelerde yaşadıkları görülmektedir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak Ebeveyn Suçluluğu Ölçeği (ESÖ) ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

Ebeveyn Suçluluğu Ölçeği: Haslam ve arkadaşları (2020) tarafından 2-12 yaş çocuğu olan anne ve babaların ebeveynliğe ilişkin olarak hissettikleri suçluluk

duygusunu ölçmek için geliştirilmiş olan tek faktörlü, 7'li likert tipinde 10 maddelik bir ölçektir. Ölçekte herhangi bir ters puanlama maddesi bulunmamaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 10, en yüksek puan ise 70'tir. Ölçekten alınan puan arttıkça ebeveynin suçluluk düzeyi yükselmektedir. Ölçek Polat ve arkadaşları (2022) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Türkçeye uyarlanan ölçeğin iç tutarlılık Cronbach alfa katsayısının .89 olduğu saptanmıştır. Mevcut araştırmada ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik değeri .84 olarak bulunmuştur. Bu değer ölçeğin yüksek güvenirliğe sahip olduğunu göstermektedir (Uzunsakal ve Yıldız, 2018).

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından geliştirilen formda, ebeveynlerin medeni durumu, yaşı, öğrenim düzeyi, çalışma durumu, sahip oldukları çocuk sayısı, çalışma kapsamındaki çocuğun yaşı ve cinsiyeti, hane kişi sayısı, çocuk bakım desteği alma durumuna ilişkin sorular yer almaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

ESÖ'ye ilişkin gerekli kullanım izinleri alındıktan sonra veri toplama sürecinde Malatya'nın iki merkez ilçesi olan Battalgazi ve Yeşilyurt ilçelerindeki okulların listesi çıkarılmış, ardından listeden öğrenci sayıları ve ulaşım kolaylığı göz önünde bulundurularak farklı lokasyonlarda bulunan 10 okul seçilmiştir. Veri toplama sürecinde öncelikle okullar ziyaret edilerek idarecilerle görüşülmüş; ardından öğretmenlerle bireysel görüşmeler yapılarak, ebeveyn suçluluğunu ölçmek amacıyla ESÖ'nün; demografik bilgileri toplayabilmek amacıyla ise Kişisel Bilgi Formu'nun ebeveynlere ulaştırılması talep edilmiştir. Veri toplama araçlarını farklı çocukların ebeveynleri doldurmuş olup; bazı çocukların anneleri bazı çocukların ise babaları veri toplama araçlarını doldurmuştur. Bir hafta sonra dağıtım sırasına göre okullara gidilerek ölçme araçları toplanmıştır. Verilerin analizinde ESÖ'den elde edilen veriler normal dağılım varsayımını karşıladığı

($p>\alpha=0,05$) için parametrik testlerden yararlanılmıştır. Bu kapsamda iki düzeyli değişkenler (ebeveynin; çalışma durumu, medeni durumu, çocuk bakım desteği alma durumu ve çocuk cinsiyeti) için Bağımsız Örnekler T Testi ve düzey sayısı 3 veya daha fazla olan değişkenler (ebeveynin; yaşı, öğrenim düzeyi, sahip olduğu çocuk sayısı, çocuk yaşı ve hanede yaşayan kişi sayısı) için ise Kruskal-Wallis/ANOVA F testleri kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Çalışma grubunda yer alan ebeveynlerin ESÖ'den aldıkları puanların betimsel istatistikleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. ESÖ'nün Ortalama, Standart Sapma, Min ve Max Gibi İstatistiksel Özellikleri

Ölçek	Ortalama	Standart sapma	Min	Max	Medyan	Mod	Çarpıklık	Basıklık
Anne ESÖ	43.40	12.38	10.00	70.00	44	41	-0.27	-0.41
Baba ESÖ	45.53	11.30	18.00	70.00	44	38	0.21	-0.02

Tablo 2. incelendiğinde annelerin suçluluk puanlarının 10 ile 70 arasında değişmekte olduğu, ortalamanın 43.40 ve standart sapmanın ise 12.38 olduğu görülmektedir. Çarpıklık değeri -0.27 ve basıklık değeri -0.41'dir. Bu değerler, dağılımın hafif sola çarpık ve basık olduğunu göstermekte olup, annelerin puanlarının genel olarak ortalama etrafında toplandığı görülmektedir. Babaların suçluluk puanları 18 ile 70 arasında değişmektedir. Ortalama 45.53 ve standart sapma 11.30'dur. Çarpıklık değeri 0.21 ve basıklık değeri -0.02'dir. Bu durum dağılımın hafif sağa çarpık ve normale yakın olduğunu göstermekte olup, babaların puanlarının genel olarak ortalama etrafında toplandığı söylenebilir.

Tablo 3. Anne ESÖ Puanlarına Dair Bulgular

Ölçekler		<i>Anne ESÖ Ortalama</i>	<i>Ss</i>	<i>MW / t</i>	<i>p değeri</i>
Anne Çalışma Durumu	Çalışıyor	45.83	12.85	-2.185	0.030*
	Çalışmıyor	42.40	12.07		
Anne Medeni Durumu	Evli	43.36	12.49	-0.273	0.785
	Tek ebeveyn	44.29	10.23		
Çocuk Bakım Desteği	Evet	47.39	11.15	-2.730	0.007*
	Hayır	42.46	12.49		
Çocuk Cinsiyeti	Kız	43.08	12.51	-0.436	0.663
	Erkek	43.71	12.29		
		<i>Anne ESÖ Ortalama</i>	<i>Ss</i>	<i>KW / F</i>	<i>p değeri</i>
Anne Yaşı	30 ve altı	44.65	11.43	-0.673	0.611
	31-35	42.07	11.86		
	36-40	44.41	11.41		
	41-45	43.14	17.16		
	46 ve üzeri	40.75	14.17		
Anne Öğrenim Düzeyi	İlkokul	45.66	11.94	-2.717	0.030*
	Ortaokul	43.07	9.60		
	Lise	40.38	12.37		
	Lisans	44.38	12.42		
	Lisansüstü	48.69	14.63		
Baba Yaşı	30 ve altı	41.19	11.55	-1.717	0.146
	31-35	41.43	12.18		
	36-40	45.72	11.01		
	41-45	43.07	13.54		
	46 ve üzeri	44.30	16.05		
Baba Öğrenim Düzeyi	İlkokul	45.85	11.64	-0.385	0.819
	Ortaokul	42.95	10.40		
	Lise	43.36	13.29		
	Lisans	43.00	12.57		
	Lisansüstü	42.90	13.32		
Çocuk Sayısı	1	45.29	10.12	-0.719	0.541

	2	42.67	12.32		
	3	43.00	14.23		
	4 ve üstü	44.11	13.22		
Çocuk Yaşı	48-54 ay	47.38	11.33	-/1.559	0.199
	55-60 ay	42.72	12.68		
	61-66 ay	42.93	11.94		
	67-72 ay	42.78	12.72		
Hane Kişi Sayısı	Üç kişi	44.24	10.04	- / 0.523	0.667
	Dört kişi	42.56	12.64		
	Beş kişi	44.56	13.36		
	Altı ve fazla	42.93	13.14		

Tablo 3. incelendiğinde ESÖ ile iş durumu arasında yapılan Mann-Whitney U/Bağımsız örnekler t testi sonucunda, Anne ESÖ puanının annenin çalışma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur ($p < \alpha = 0.05$). Anne ESÖ puanına göre belirlenen anlamlı farklılığın annenin çalışıyor olma durumu lehine olduğu tespit edilmiştir. ESÖ ile medeni durum arasında yapılan Mann-Whitney U/Bağımsız örnekler t testi sonucunda, anne ESÖ puanlarında ebeveynin medeni durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p > \alpha = 0.05$). ESÖ ile çocuk bakım desteği alma arasında yapılan Mann-Whitney U/Bağımsız örnekler t testi sonucunda, Anne ESÖ Belirlenen anlamlı farklılığa bakıldığında, Anne ESÖ puanı için çocuk bakım desteği alanlar lehine olduğu görülmüştür. ESÖ ile çocuk cinsiyeti arasında yapılan Mann-Whitney U/Bağımsız örnekler t testi sonucunda, annelerin ESÖ puanlarının çocuk cinsiyeti değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p > \alpha = 0.05$). ESÖ ile anne yaşı arasında yapılan Kruskal-Wallis/ANOVA F testi sonucunda, anne ESÖ puanlarının anne yaşı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır ($p > \alpha = 0.05$). ESÖ ile anne öğrenim düzeyi arasında yapılan Kruskal-Wallis / ANOVA F testi sonucunda, Anne ESÖ puanının anne öğrenim düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit

edilmiştir ($p < \alpha = 0.05$). Bu farklılığın; lise düzeyi öğrenime sahip olan annelere göre ilkokul, ortaokul, lisans ve lisansüstü düzeyde öğrenime sahip anneler lehine olduğu belirlenmiştir. ESÖ ile baba yaşı arasında yapılan Kruskal-Wallis/ANOVA F testi sonucunda, ESÖ puanlarının baba yaşı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır ($p > \alpha = 0.05$). ESÖ ile baba öğrenim düzeyi arasında yapılan Kruskal-Wallis/ANOVA F testi sonucunda, anne ESÖ puanlarından baba öğrenim düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı belirlenmiştir ($p > \alpha = 0.05$). ESÖ ile çocuk sayısı değişkeni arasında yapılan Kruskal-Wallis/ANOVA F testi sonucunda, anne ESÖ puanlarının çocuk sayısı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür ($p > \alpha = 0.05$). ESÖ ile çocuk yaşı arasında yapılan Kruskal-Wallis/ANOVA F testi sonucunda, Anne ESÖ puanlarının çocuk yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > \alpha = 0.05$). ESÖ ile Hane kişi arasında yapılan Kruskal-Wallis/ANOVA F testi sonucunda, baba ESÖ puanlarının hane kişi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > \alpha = 0.05$).

Tablo 4. Baba ESÖ Puanlarına Dair Bulgular

Ölçekler		Baba ESÖ Ortalama	Ss	MW / t	p değeri
Baba Çalışma Durumu	Çalışıyor	45.67	11.32	-	-
	Çalışmıyor	-	-		
Baba Medeni Durumu	Evli	45.53	11.30	-	-
	Tek ebeveyn	-	-		
Çocuk Bakım Desteği	Evet	39.54	9.57	-/-2.172	0.033*
	Hayır	46.88	11.30		
Çocuk Cinsiyeti	Kız	45.27	10.46	-/-0.205	0.838
	Erkek	45.82	12.31		
		Baba ESÖ	Ss	KW / F	p değeri

Anne Yaşı	30 ve altı	50.50	9.33	-2.293	0.069
	31-35	44.93	10.25		
	36-40	41.88	11.30		
	41-45	53.60	12.69		
	46 ve üzeri	47.33	9.02		
Anne Öğrenim Düzeyi	İlkokul	50.18	13.50	-0.643	0.634
	Ortaokul	45.29	11.63		
	Lise	45.81	10.76		
	Lisans	43.91	10.84		
	Lisansüstü	47.00	15.56		
Baba Yaşı	30 ve altı	-	-	-0.347	0.845
	31-35	46.38	12.11		
	36-40	43.68	9.23		
	41-45	47.45	14.25		
	46 ve üzeri	45.00	9.98		
Baba Öğrenim Düzeyi	İlkokul	48.00	14.00	-1.314	0.274
	Ortaokul	39.83	13.12		
	Lise	51.00	13.94		
	Lisans	44.08	10.12		
	Lisansüstü	47.23	10.40		
Çocuk Sayısı	1	42.00	6.93	-1.341	0.269
	2	47.22	10.66		
	3	43.15	15.85		
	4 ve üstü	50.60	12.40		
	48-54 ay	49.42	8.40		
Çocuk Yaşı	55-60 ay	40.70	12.20	-1.267	0.293
	61-66 ay	44.24	9.38		
	67-72 ay	46.57	13.03		
	Üç kişi	42.06	7.06		
	Dört kişi	47.55	11.21		
Hane Kişi Sayısı	Beş kişi	43.00	13.50	-1.404	0.249
	Altı ve fazla	49.43	13.51		

Tablo 4.'e incelendiğinde baba ESÖ puanında çalışmayan babalara yönelik analiz yapılamadığı görülmektedir. Çünkü baba ESÖ puanında çalışmayan 1 kişi olduğundan ortalama ve standart sapma alınamamıştır. Benzer şekilde baba ESÖ puanında, "Tek ebeveyn" baba olmadığından analiz yapılamamıştır. ESÖ ile

çocuk bakım desteği alma arasında yapılan Mann-Whitney U/Bağımsız örnekler t testi sonucunda baba ESÖ puanlarının çocuk bakım desteği alma değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaştığı ($p < \alpha = 0.05$) saptanmıştır. Bu farkın çocuk bakım desteği almayanlar lehine olduğu tespit edilmiştir. ESÖ ile çocuk cinsiyeti arasında yapılan Mann-Whitney U/Bağımsız örnekler t testi sonucunda, baba ESÖ puanlarının çocuk cinsiyeti değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > \alpha = 0.05$). ESÖ ile anne yaşı arasında yapılan Kruskal-Wallis/ANOVA F testi sonucunda, baba ESÖ puanlarının anne yaşı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > \alpha = 0.05$). ESÖ ile anne öğrenim düzeyi arasında yapılan Kruskal-Wallis/ANOVA F testi sonucunda, baba ESÖ puanının anne öğrenim düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma göstermediği ($p > \alpha = 0.05$) tespit edilmiştir. ESÖ ile baba yaşı arasında yapılan Kruskal-Wallis/ANOVA F testi sonucunda, baba ESÖ puanlarının baba yaşı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > \alpha = 0.05$). ESÖ ile baba öğrenim düzeyi arasında yapılan Kruskal-Wallis/ANOVA F testi sonucunda, baba ESÖ puanlarında baba öğrenim düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı belirlenmiştir ($p > \alpha = 0.05$). ESÖ ile çocuk sayısı değişkeni arasında yapılan Kruskal-Wallis/ANOVA F testi sonucunda, baba ESÖ puanlarının çocuk sayısı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür ($p > \alpha = 0.05$). ESÖ ile çocuk yaşı arasında yapılan Kruskal-Wallis / ANOVA F testi sonucunda, baba ESÖ puanlarının çocuk yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > \alpha = 0.05$). ESÖ ile Hane kişi arasında yapılan Kruskal-Wallis/ANOVA F testi sonucunda, baba ESÖ puanlarının hane kişi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > \alpha = 0.05$).

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmamanın amacı, okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin suçluluk düzeylerini belirlemek ve bu düzeylerin çeşitli demografik değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğini incelemektir. Araştırmadan elde edilen bulgular, ebeveynlerin suçluluk düzeylerinin genel anlamda ortaya koymanın yanı sıra, bu düzeylerin hangi demografik özellikler bağlamında anlamlı farklılıklar gösterdiğine dair önemli bilgiler sunmaktadır. Bulgular ayrıntılı olarak değerlendirilmiş ve alan yazınla karşılaştırmalı olarak aşağıda tartışılmıştır.

ESÖ'den alınan puanlar anne ve babalar için ayrı ayrı analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan annelerin suçluluk puanı ortalaması ($\bar{X}$ =43.40) ve babaların suçluluk puanı ortalaması ($\bar{X}$ =45.53) ölçekten alınabilecek ortalama puanın ($\bar{X}$ =40.00) üstünde olsa da genel olarak anne ve baba ESÖ puanlarının ortalama düzeyinde yoğunlaştığı söylenebilir. Ayrıca anne ve babaların suçluluk düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir. Anne ve babaların benzer düzeyde suçluluk hissettiklerini gösteren başka çalışmalar da bulunmakla birlikte (Shaw ve Burns, 1993), anne ve babaların suçluluk hissettikleri durumların kendi içinde farklılaştığı tespit edilmiştir (Martinez vd., 2011). Anne ve babalar suçluluk duygusunu benzer düzeyde hissetseler bile suçluluğun içerik ve bağlamı ebeveynin cinsiyetine göre farklılaşmaktadır.

Mevcut araştırmanın bulgularına göre anne ve baba suçluluğunun, hanede yaşayan kişi sayısı, anne yaşı, baba yaşı, baba öğrenim durumu, ebeveyn medeni durumu, çocuğun yaşı ve cinsiyeti, çocuk sayısı değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği saptanmıştır.

Farklı ülkelerde yapılan bir ebeveyn suçluluğu araştırmasında çeşitli medeni duruma, çocuk sayısına ve çalışma durumuna sahip annelerin hepsinin suçluluk duygusunu yaşadıkları, suçluluğun kültürler üstü bir yapıya sahip olduğu; hissedilen suçluluk duygularının çocuklarının refahıyla, çocuklarıyla yeterince vakit geçirememekle, çalışma şartları gibi konularla ilgili olduğu belirlenmiştir (Collins, 2021). Çalışan annelerle yapılan bir çalışmada ebeveyn suçluluk düzeylerinin çocuk sayısı ve algılanan sosyo-ekonomik düzey değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (Saruhan, 2024). Ancak ebeveyn suçluluğuyla ilgili yapılan bir başka çalışmada çocuğun cinsiyetine göre anne suçluluğunda kız çocuğu lehine bir farklılaşma olduğu belirlenmiştir (Mann ve Thornburg, 1987). Bulgulardaki bu çeşitlilik, demografik değişkenlerin yanı sıra onlarla etkileşim içinde olan başka değişkenlerin de ebeveyn suçluluğu üzerinde farklılık oluşturabileceğini düşündürmektedir.

Araştırmaya katılan annelerin suçluluk puanlarının anne öğrenim düzeyine, annenin çalışma durumuna ve çocuk bakım desteği alma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır. Bununla birlikte baba suçluluk puanlarının ise yalnızca çocuk bakım desteği alma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır.

Annenin suçluluk puanlarının öğrenim düzeyine göre dağılımında lise mezunu annelere göre ilkokul, ortaokul, lisans ve lisansüstü mezunu anneler lehine anlamlı bir farklılık dikkati çekmiştir. Buna göre, lise mezunu anneler, kendilerinden hem daha düşük eğitim düzeyine (ilkokul-ortaokul) hem de daha yüksek eğitim düzeyine (lisans-lisansüstü) sahip annelere kıyasla daha düşük suçluluk düzeyine sahiptirler. Lise mezunu annelerle ilkokul-ortaokul mezunu anneler arasındaki fark düşük eğitim düzeyine sahip annelerin (ilkokul, ortaokul) geleneksel aile yapısına ve katı toplumsal rollere daha sıkı bağlı olması ile (Kağıtçıbaşı, 2010) açıklanabilir. Bu rollere daha bağlı olmak toplumun

beklentilerini karşılarken aynı zamanda çocuğuna yetebilme çabası veren annelerde suçluluk düzeyini yükseltebilir. Bununla birlikte, lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip anneler, çoğunlukla çalışma yaşamında aktif olarak yer almakta ve modern ebeveynlik normlarına daha yoğun şekilde maruz kalmaktadır. Bu durum, söz konusu annelerin hem iş hem de ebeveynlik rollerinde yüksek yeterlik gösterme yönünde sürekli bir baskı hissetmelerine yol açabilmektedir. Literatürde modern annelik ideolojilerinin özellikle yüksek eğitilmiş ve çalışan annelerde “mükemmel ebeveyn” olma beklentisini artırdığı, bu beklentilerin karşılanamaması durumunda ise suçluluk ve yetersizlik duygularının ortaya çıkabildiği vurgulanmaktadır (Johnston ve Swanson, 2006; Liss vd., 2013; Sutherland, 2010). Nitekim lisans öğrenim düzeyine sahip halihazırda lisansüstü öğrencisi olan annelerin yoğun şekilde suçluluk duygusu hissettiklerini ifade etmişlerdir (Hillier, 2020). Benzer şekilde, lisansüstü eğitim görmüş annelerle yapılan bir başka çalışmada ise çalışmaya katılan tüm annelerin suçluluk duygusuna vurgu yaptıkları belirlenmiştir (Fielding-Singh ve Cooper, 2022). Ayrıca, yüksek lisans ve doktora öğrencisi annelerle yapılan bir çalışmada (Prikhidko ve Haynes, 2018) ise, annelerin hem yeterince iyi anne hem de yeterince iyi öğrenci olmak için fazlaca çabaladıklarından dolayı suçluluk hissettikleri tespit edilmiştir. Özetle liseye göre daha düşük eğitim düzeylerinde toplumsal rol beklentilerini tam karşılayamama endişesi bulunabilmektedir. Ancak liseye göre daha yüksek eğitim düzeylerine sahip annelerde ise ideal ebeveynlik standartları ve yoğun çalışma şartları gibi durumlar annelerdeki suçluluk hissini artırabilir.

Anne suçluluğunun çalışan annelerde çalışmayan annelere göre anlamlı derecede daha yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Kadınlar ebeveynlik rolleri ile iş hayatı arasında bir çatışma yaşayarak daha yüksek düzeyde suçluluk hissedebilmektedirler (Sutherland, 2010; Shaw ve Burns, 1993). Bununla birlikte

yapılan bir çalışmada tam zamanlı çalışan annelerin işe odaklarında evi ihmal etmek, eve odaklandıklarında ise işi ihmal etmek ve çocuklarını tüm gün görememek gibi nedenlerden dolayı suçlu hissettiklerini belirten ifadeler kullanmışlardır (Johnston ve Swanson, 2006). Dolayısıyla hem iş hem de ev hayatında sorumluluklarını eksiksiz yerine getirmeye çalışan anneler yetersizlik ve suçluluk duyguları hissedebilmektedir.

Anne ve baba suçluluğunun çocuk bakım desteği alma durumuna göre farklılık gösterdiği saptanmıştır. Ancak anne suçluluğunun bakım desteği alanlar lehine farklılaşırken, baba suçluluğunun bakım desteği almayanlar lehine farklılaşması dikkat çekicidir. Yani çocuk bakım desteği alan anneler kendilerini daha suçlu hissederken, babalar çocuk bakım desteği almadıklarında kendilerini daha suçlu hissetmektedirler. Yapılan bir çalışmada (Hillier, 2020), anneler çocuklarının bakımında başka kişilere başvurdıklarında suçluluk hissettiklerini ifade etmişlerdir. Burada kadından beklenen toplumsal ebeveynlik rollerinin erkekten beklenenden daha farklı olmasının etkisinden söz edilebilir. Nitekim kadınlardan çocuk bakımıyla ilgili sorumlulukları üstlenmeleri bekleyen toplumsal normlar, babalara aileyi geçindirme görevini yüklemektedir (Eagly ve Wood, 1999). Bununla paralel olarak anne ve babaların suçluluk duydukları konular ele alındığında babaların evi geçindiren kişi rolünün gereklerini yerine getirmediklerinde, annelerin ise daha çok çocuklarıyla ilgili eksik bıraktıkları durumlar olduğunda suçluluk hissettikleri belirlenmiştir (Martinez vd., 2011).

Sonuç olarak mevcut araştırmada anne ve baba suçluluğunda bazı değişkenlere göre farklılaşmalar belirlenmekle birlikte, birçok değişken açısından herhangi bir farklılaşma tespit edilmemiştir. Ebeveyn suçluluğu daha çok araştırılması gereken, ebeveynliği büyük ve önemli ölçüde etkileyen bir duygudur. Ebeveyn suçluluğunu etkileyen ve ebeveyn suçluluğuyla ilişkili olan değişkenlerin belirlenmesi, anne babaların ebeveynlik kalitesini artırarak çocukta oluşacak

olumsuz etkilerin de önüne geçilmesine katkı sağlayacaktır. Nitekim ebeveynlik kalitesiyle ilişkilendirilen yansıtıcı işlevin düşük olduğu ebeveynlerde, çocukların davranış problemleri arttıkça ebeveynlerin suçluluk düzeylerinin de yükseldiği belirlenmiştir (Shalev vd., 2023). Yansıtıcı işlevi düşük olan ebeveynler çocuklarının yaşadıkları problemlerde kendilerini doğrudan suçlamak yerine mantıksal çıkarımlar yapabilmektedirler. Bu nedenle ebeveynlik kalitesini artırmak suçluluğa karşı bir tampon görevi gösterebilir. Ebeveyn suçluluğu ile ilgili yapılacak araştırmalarda, daha büyük örneklem gruplarıyla çalışılması; anne ve baba suçluluğuna etki eden faktörlerin ayrıntılı biçimde incelenmesi; ayrıca ebeveyn suçluluğunun çocuk üzerindeki etkilerini ortaya koyacak çalışmaların artırılması literatüre önemli katkılar sağlayacaktır. Bununla birlikte sosyal destek almanın bile annelerde suçluluğu artırdığı bulgusu göz önünde bulundurulduğunda, özellikle annelerin bu inanç ve toplumsal beklentileri karşılamaya yönelik eğilimleriyle ilgili ebeveyn suçluluğu müdahale programlarının geliştirilerek annelerde suçluluk duygularını pekiştiren inançların değiştirilmesi ve öz şefkat uygulamaları, duygu düzenleme becerilerinin geliştirilmesi gibi yöntemlerle ebeveynlerin içsel destek sistemlerinin artırılması sağlanabilir. Ayrıca ebeveyn suçluluğunda etkili olan risk faktörlerine yönelik önleme çalışmalarının yapılmasının da ebeveynlerin suçlulukla başa çıkma yöntemlerini desteklemede etkili olacağı düşünülmektedir.

Çıkar Çatışması Bildirimi:

Araştırmacıların, araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Destek/Finansman Bilgileri:

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamışlardır.

Etik Kurul Kararı:

Araştırma Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu tarafınca (07.11.2023 tarih ve 19 sayılı toplantı kararı) onaylanan daha geniş kapsamlı bir araştırmanın bir kısmını içermektedir.

KAYNAKÇA

- Akçınar, B. ve Özbek, E. (2021). İş-aile çatışmasının depresyon, ebeveynlik davranışları ve çocukların sosyal davranışsal gelişimi ile ilişkisi. *Nesne*, 9(22), 838-862. DOI: 10.7816/nesne-09-22-06
- Barrett, N., & Charlton, E. (2025). Passenger parenting, role conflict and guilt: The transition to parenthood from new and experienced fathers. *Journal of Family Studies*, 31(3), 420–443. <https://doi.org/10.1080/13229400.2024.2447864>
- Baumeister, R. F., Stillwell, A. M., & Heatherton, T. F. (1994). Guilt: an interpersonal approach. *Psychological bulletin*, 115(2), 243.
- Collins, C. (2021). Is maternal guilt a cross-national experience?. *Qualitative Sociology*, 44(1), 1-29.
- Constantinou, G., Varela, S., & Buckby, B. (2021). Reviewing the experiences of maternal guilt—the “Motherhood Myth” influence. *Health Care for Women International*, 42(4-6), 852-876. <https://doi.org/10.1080/07399332.2020.1835917>
- Eagly, A. H., & Wood, W. (1999). The origins of sex differences in human behavior: Evolved dispositions versus social roles. *American Psychologist*, 54(6), 408–423. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.54.6.408>
- Ennis, L. R. (2014). *Intensive mothering: The cultural contradictions of modern motherhood*. Canada: Demeter Press.
- Fielding-Singh, P., & Cooper, M. (2022). The emotional management of motherhood: Foodwork, maternal guilt, and emotion work. *Journal of Marriage and Family*, 84(5), 1441–1461. <https://doi.org/10.1111/jomf.12878>

- Findler, L., Jacoby, A. K., & Gabis, L. (2016). Subjective happiness among mothers of children with disabilities: The role of stress, attachment, guilt and social support. *Research in Developmental Disabilities, 55*, 44-54. <https://doi.org/10.1016/j.ridd.2016.03.006>
- Gottman, J. M., Katz, L. F., & Hooven, C. (1996). Parental meta-emotion philosophy and the emotional life of families: Theoretical models and preliminary data. *Journal of Family Psychology, 10*(3), 243–268. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.10.3.243>
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: Felsefe – yöntem – analiz*. Seçkin Yayıncılık.
- Haslam, D., Filus, A., & Finch, J. (2020). The Guilt about Parenting Scale (GAPS): development and initial validation of a self-report measure of parenting guilt, and the relationship between parenting guilt and work and family variables. *Journal of Child and Family Studies, 29*(3), 880-894. <https://doi.org/10.1007/s10826-019-01565-8>
- Hillier, K. M. (2020). Experiences of maternal guilt and intensive mothering ideologies in graduate student mothers, faculty, and sessional instructors. *Journal of Mother Studies, 5*. <https://jourms.org/experiences-of-maternal-guilt-and-intensive-mothering-ideologies-in-graduate-student-mothers-faculty-and-sessional-instructors/>
- Johnston, D. D., & Swanson, D. H. (2006). Constructing the “good mother”: The experience of mothering ideologies by work status. *Sex Roles, 54*(7–8), 509–519. <https://doi.org/10.1007/s11199-006-9021-3>
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). *Benlik ve kimlik: Kültürel psikolojiye giriş*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Kaya, E. (2023). *Anne babaların çocuk eğitimi bilgileri ile ebeveyn suçluluğu arasındaki ilişkide aracı faktör olarak ebeveyn öz yeterliği* [Yüksek lisans

- tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Liss, M., Schiffrin, H. H., & Rizzo, K. M. (2013). Maternal guilt and shame: The role of self-discrepancy and fear of negative evaluation. *Journal of Child and Family Studies*, 22(8), 1112-1119. <https://doi.org/10.1007/s10826-012-9673-2>
- Mann, M. B. & Thornburg, K. R. (1987) Guilt of working women with infants and toddlers in day care, *Early Child Development and Care*, 27(3), 451-464. <https://doi.org/10.1080/0300443870270304>
- Martinez, P., Carrasco, M. J., Aza, G., Blanco, A., & Espinar, I. (2011). Family gender role and guilt in Spanish dual-earner families. *Sex Roles*, 65(11), 813-826. <https://doi.org/10.1007/s11199-011-0031-4>
- McDonald, P. K., Bradley, L. M., & Guthrie, D. (2005). Good mothers, bad mothers: Exploring the relationship between attitudes towards nonmaternal childcare and mother's labour force participation. *Journal of Family Studies*, 11(1), 62-82. <http://dx.doi.org/10.5172/jfs.327.11.1.62>
- Polat, M., Eryiğit, D., Aydoğdu, B. N., Ekşi, F., & Ekşi, H. (2022). Adapting the Guilt About Parenting Scale (GAPS) to Turkish culture: Validity and reliability study. *Current Psychology*, 1-9. <https://doi.org/10.1007/s12144-022-03007-z>
- Prikhidko, A., & Haynes, C. (2018). Balancing graduate school and mothering: Is there a choice? *International Journal of Doctoral Studies*, 13, 313-326. <https://doi.org/10.28945/4109>
- Rizzo, K. M., Schiffrin, H. H., & Liss, M. (2013). Insight into the parenthood paradox: Mental health outcomes of intensive mothering. *Journal of Child and Family Studies*, 22(5), 614-620. <https://doi.org/10.1007/s10826-012-9615-z>

- Saruhan, V. (2023). *Çift kariyerli ailelerde annelerin iş-aile çatışması ile ilişki doyumları arasındaki ilişkide ebeveyn suçluluğunun aracı rolü* [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Scarnier, M., Schmader, T., & Lickel, B. (2009). Parental shame and guilt: Distinguishing emotional responses to a child's wrongdoings. *Personal Relationships*, 16(2), 205-220.
- Shalev, I., Sharon, N., Uzefovsky, F., & Atzaba-Poria, N. (2023). Parental guilt and children's internalizing and externalizing behavior: The moderating role of parental reflective functioning. *Journal of Family Psychology*, 37(8), 1200–1211. <https://doi.org/10.1037/fam0001156>
- Shaw, E., & Burns, A. (1993). Guilt and the working parent. *Australian Journal of Marriage and Family*, 14(1), 30–43. <https://doi.org/10.1080/1034652X.1993.11004456>
- Sutherland, J.-A. (2010). Mothering, guilt and shame. *Sociology Compass*, 4(5), 310–321. <https://doi.org/10.1111/j.1751-9020.2010.00283.x>
- Uzunsakal, E., & Yıldız, D. (2018). Alan araştırmalarında güvenilirlik testlerinin karşılaştırılması ve tarımsal veriler üzerine bir uygulama. *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 14-28.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Due to societal pressures and expectations, parents may feel guilt about both their actions and inactions toward their children. While moderate and context-appropriate guilt can motivate individuals to improve their behavior within relationships, persistent and intense guilt may lead to avoidance. Accordingly, guilt is considered a positive emotion to the extent that it contributes to maintaining relationships and strengthening social bonds. It enables individuals to recognize their shortcomings, accept responsibility, and correct their behavior. In this context, guilt serves as a symbol of attachment and can reinforce interpersonal bonds (Baumeister et al., 1994). Studies on parental guilt have examined guilt among dual-income parents with preschool-aged children (Martinez et al., 2011), relationships between maternal self-discrepancies, guilt, shame, and fear of negative evaluation (Liss et al., 2013), the connection between intensive mothering and maternal mental health (Rizzo et al., 2013), subjective well-being in mothers of children with disabilities (Findler et al., 2016), experiences of work-family conflict (Akçınar & Özbek, 2021), the mediating role of parental self-efficacy between parenting knowledge and guilt (Kaya, 2024), and the mediating role of parental guilt in the relationship between work-family conflict and relationship satisfaction (Saruhan, 2024). Compared to other parenting-related topics, parental guilt appears to be relatively underexplored in the literature. Thus, this study aims to contribute to the field by examining parental guilt in relation to various demographic variables. The findings are expected to inform future academic research and the development of parental education programs. The primary objective of this study is to investigate the parental guilt levels of parents with children aged 48 to 72 months, considering a variety of demographic characteristics.

Method

This study employed a descriptive survey design to examine whether parental guilt differs across demographic variables. Descriptive survey models aim to determine individuals' opinions, attitudes, behaviors, and characteristics related to a particular issue (Gürbüz & Şahin, 2018, p. 107). The sample consisted of 377 parents (306 mothers and 71 fathers) residing in Malatya, Türkiye, whose children aged 48–72 months were attending preschool. Data were collected

using the Parental Guilt Scale (PGS) and a Personal Information Form. Data collection was conducted in kindergartens located in Battalgazi and Yeşilyurt, the central districts of Malatya. Parametric tests were used in the analysis of the data.

Findings (Results)

The results revealed that mothers and fathers reported similar levels of parental guilt. Among mothers, guilt levels significantly differed by educational background, employment status, and access to childcare support. For fathers, guilt levels significantly varied based on whether they received childcare support. No statistically significant differences were found in mothers' or fathers' guilt scores based on marital status, number of household members, age of parents, father's education level, number of children, or the gender of the child.

Conclusion and Discussion

The findings suggest that mothers and fathers experience comparable levels of parental guilt. Previous studies have also reported similar guilt levels between mothers and fathers (Shaw & Burns, 1993), although the specific situations eliciting guilt may differ by gender (Martinez et al., 2011). A cross-cultural study found that mothers with varying marital statuses, employment statuses, and numbers of children all experienced guilt. Guilt was described as a cross-cultural construct, often stemming from concerns about child well-being, not spending enough time with children, or work conditions (Collins, 2021). In this study, mothers with a high school education reported significantly lower guilt than those with both lower (primary or middle school) and higher (undergraduate or graduate) educational levels. The difference between mothers with high school education and those with lower education levels may be explained by a stronger adherence to traditional family structures and rigid gender roles among the latter group (Kağıtçıbaşı, 2010). Guilt was significantly higher among working mothers compared to non-working mothers. Women often experience guilt due to conflicts between their parenting and professional roles (Shaw & Burns, 1993) or may face work-family conflict because of guilt (Akçınar & Özbek, 2021). Both mothers' and fathers' guilt levels differed based on whether they received childcare support. Interestingly, mothers who had childcare support reported higher guilt, whereas fathers who lacked such support reported higher guilt. This finding aligns with previous research showing that mothers feel guilt when relying on others for caregiving (Hillier, 2020). These results may reflect different societal expectations regarding the parenting roles of mothers and fathers.

In conclusion, although certain demographic factors were associated with differences in parental guilt, many variables showed no significant relationship. Parental guilt is an important emotional construct that significantly influences parenting quality. Identifying the factors that affect or relate to parental guilt can help improve parenting practices and mitigate the potential negative effects on children.